

FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI CÉLOK

FÓKUSZBAN A SZEGÉNYSÉG ÉS AZ ÉHEZÉS

Az idei GEO Magazin Fenntartható Fejlődési Célok sorozatunkban most az első kettőt, a szegénység felszámolásával és az éhezés megszüntetésével kapcsolatosakat mutatjuk be, a hozzájuk kapcsolódó problémákkal, valamint a gyakorlati lehetőségekkel és érdekességekkel.

ÍRTA: SZOMOLÁNYI KATALIN

A

A 193 ország által egyhangúlag elfogadott 2030-ig elérendő 17 Fenntartható Fejlődési Cél (Sustainable Development Goals, röviden SDG-k) közül az idén már részletesen bemutatuk a Béke, igazság és erős intézmények (SDG 16), a Partnerség a célok eléréséért (SDG 17), a Fenntartható városok és közösségek (SDG 11), a Felelős fogyasztás és termelés (SDG 12), az Egészség és jólét (SDG 3), a Tisztességes munka és gazdasági növekedés (SDG 8), az Ipar, innováció és infrastruktúra (SDG 9), a Fellépés az éghajlatváltozás ellen (SDG 13), a Tiszta víz és alapvető közüzem (SDG 6), az Óceánok és tengerek védelme (SDG 14), a Tiszta és megfizethető energia (SDG 7), valamint a Minőségi oktatás (SDG 4) célokat.

1. CÉL: A SZEGÉNYISÉG FELSZÁMOLÁSA

Az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljai közül az 1. a szegénység minden létező formájának felszámolására irányul. Erre azért van szükség, mert a világ népességének közel 10 százaléka extrém

szegénységben él, és az olyan alapvető szükségleteik kielégítéséért küzdenek, mint az egészségügy, az oktatás, valamint a vízhez és a higiéniahoz való hozzáférés. Bár az utóbbi két évtizedben a szegénység csökkenésének általános tendenciáját figyelhettük meg globálisan, a koronavírus-járvány a visszajára fordította ezt a pozitív trendet: napjainkban több tízmillió embert fenyeget az extrém szegénység veszélye, ami a globális szegénység növekedését okozza több mint 20 év után. Ennek az egyik fő oka a fejlődő országokban végbemenő társadalmi és gazdasági válság; a pandémia munkások millióit szorította munkanélküliségbe, alulfoglalkoztatottságba és munkaszegénységbe. Ráadásul a gazdaságilag elmaradott régiókban sokszor a munkahely megléte sem biztosít feltétlenül jobb életszínt. A legfrissebb felmérés szerint világszerte a foglalkoztatottak 7,1 százaléka továbbra is az extrém szegénység szintjén éli mindennapjait, ami 2010-hez képest alacsonyabb, viszont a járvány következményeként ez a szám várhatóan növekedésnek indul. A szegénység felszámolásának sok oka lehet, de röviden is össze lehet foglalni: mert emberként a jólétünk egymástól is függ. A növekvő egyenlőtlenség káros a gazdasági növekedésre, és aláássa a társadalmi kohéziót, növeli a politikai és társadalmi feszültségeket, bizonyos körülmények között pedig instabilitást és konfliktusokat okoz. A szegénység minden fajtájának megszüntetése így

nemcsak nemzeti, hanem nemzetközi szinten is a legsürgősebb feladatok közé tartozik, az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljai közül az első pedig ennek a feladatnak a megoldására fókuszál.

2030-IG ELÉRENDŐ CÉLKITŰZÉSEK

1.1 Mindenhol fel kell számolni a mélyszegénységet, ami jelenleg a napi kevesebb mint 1,25 USD-ból élőkre vonatkozik.

1.2 Legalább a felére kell csökkenteni a szegénységben élők arányát a férfiak, a nők és a gyermekek minden korcsoportjában, a nemzeti meghatározásoknak megfelelő minden vetületben.

1.3 A nemzeti sajátosságokat is figyelembe vevő szociális biztonsági rendszereket és intézkedéseket kell megvalósítani, a szociális védelmi minimumot is beleértve, és 2030-ra elérni, hogy ez átfogja a szegények és sebezhető társadalmi csoportok jelentős részét.

1.4 Egyenlő jogokat kell biztosítani minden férfinak és nőnek – különös tekintettel a szegény és a sérülékeny csoportokra – a gazdasági erőforrásokhoz, az alapvető szolgáltatásokhoz, a föld és más vagyoni feletti tulajdon és használat jogához, az örökléshez, a természeti erőforrásokhoz, az új technológiákhoz és a pénzügyi szolgáltatásokhoz, a mikrofinanszírozást is beleértve.

1.5 A szegény és a kiszolgáltatott helyzetben levő csoportok ellenálló képességét ki kell alakítani, valamint kiterjesztésüket és kiszolgáltatottságukat a klímaváltozással kapcsolatos szélsőséges eseményekkel, környezeti katasztrófákkal, illetve az egyéb gazdasági, társadalmi válságokkal szemben csökkenteni kell.

1.a Jelentős erőforrásokat kell mobilizálni különböző forrásokból, beleértve a fejlesztési együttműködés megerősítéséből származó forrásokat ahhoz, hogy megfelelő és kiszámítható pénzügyi eszközöket lehessen nyújtani a fejlődő országok számára, különös tekintettel a legkevésbé fejlettekre az olyan programok és szakpolitikák végrehajtásához, amelyekkel elérhető a szegénység valamennyi formájának felszámolása.

1.b Stabil szakpolitikai kereteket kell létrehozni nemzeti, regionális és nemzetközi szinten, amelyek a szegényeket és a nemek esélyegyenlőségét támogató fejlesztési stratégiákon alapulnak, és elősegítik a befektetések felgyorsítását a szegénység felszámolására irányuló intézkedésekhez kapcsolódóan.

TÉNYEK ÉS ADATOK:

- Minden ötödik gyermek extrém szegénységben él. A szegénység, valamint a nélkülözés negatív hatásai a gyermek első éveiben életre szóló következményekkel járhatnak.
- Az extrém szegénységben élő munkavállalók aránya a felére csökkent az elmúlt évtizedben világszinten: a 2010-es 14,3 százalékról 2019-re 7,1 százalékra.
- Délkelet-Ázsiában és a szubszaharai Afrikában várható az extrém szegénység legnagyobb mértékű növekedése körülbelül 32 millió emberrel, valamint további 26 millióan fognak a nemzetközi szegénységi küszöb alatt élni a koronavírus-járvány következtében.
- 2016-ban a bolygó népességének 55 százaléka – körülbelül 4 milliárd ember – nem részesült semmilyen szociális védelemben.
- A legfrissebb számítások szerint 2015-ben a világ népességének 10 százaléka, ami 734 millió embert jelent, 1,9 dollárnál kevesebb napi bevételből gazdálkodhatott.

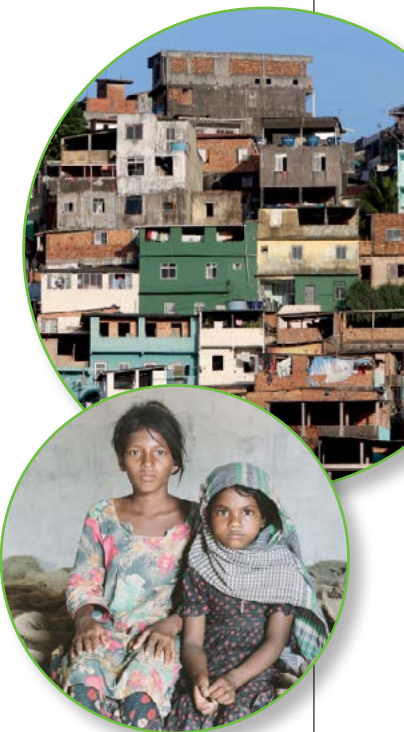
2020-AS FEJLŐDÉS

A koronavírus-járvány miatt az előrejelzések szerint későbbre tolóthat az extrém szegénység megszüntetésére irányuló globális cél teljesítése.

A világ extrém szegénységben élő lakosságának aránya a 2010. évi 15,7 százalékról 2015-ben 10,0 százalékra csökkent. A mérséklődés üteme azonban 2019-re lelassult, mindössze 8,2 százalékot ért el, ami kevesebb, mint amennyi eredetileg a cél teljesítéséhez szükséges. Ennek következményeként már a koronavírus-járvány kezdete előtt is azt mutatták az előrejelzések, hogy 2030-ra nem sikerül teljes mértékben elérni a szegénység minden létező formájának felszámolását, sőt, a járvány hatására 1998 után elsőként növekedést jósolnak. A becslések szerint a várt emelkedés 71 millió embert kényszerít az extrém szegénység szintjére. Dél-Ázsiában és a szubszaharai Afrikában lesz várhatóan a legnagyobb az extrém szegénységben élők növekedése további 32 millióval, illetve 26 millió ember él majd a nemzetközi szegénységi küszöb alatt.

A járvány következtében a munkaszegénység meredeken emelkedni fog.

Globálisan az extrém szegénységben élő munkavállalók aránya a felére csökkent az elmúlt évtizedben: a 2010-es 14,3 százalékról 2019-ben 7,1 százalékra. A mérséklődés üteme azonban

már 2013 óta lassul, ezért a 2030-ig kitűzött cél eléréséhez további erőfeszítések megtétele szükséges. Sajnos az eddig elért eredményeket sem kerüli el a járvány negatív hatása, így várhatóan több millió ember kerül a szegénységi küszöb alá. 2020 áprilisától az ajánlott vagy kötelező munkahelybezáráások világszerte a munkáltatók 81 és az egyéni vállalkozók 66 százalékát érintették, ami súlyosan korlátozta a munkahelyek számát és a jövedelmeket.

A szociális védelem lefedettsége régióként nagymértékben eltérő, emiatt pedig sokan vannak kitéve a jelenlegi válság hatásainak.

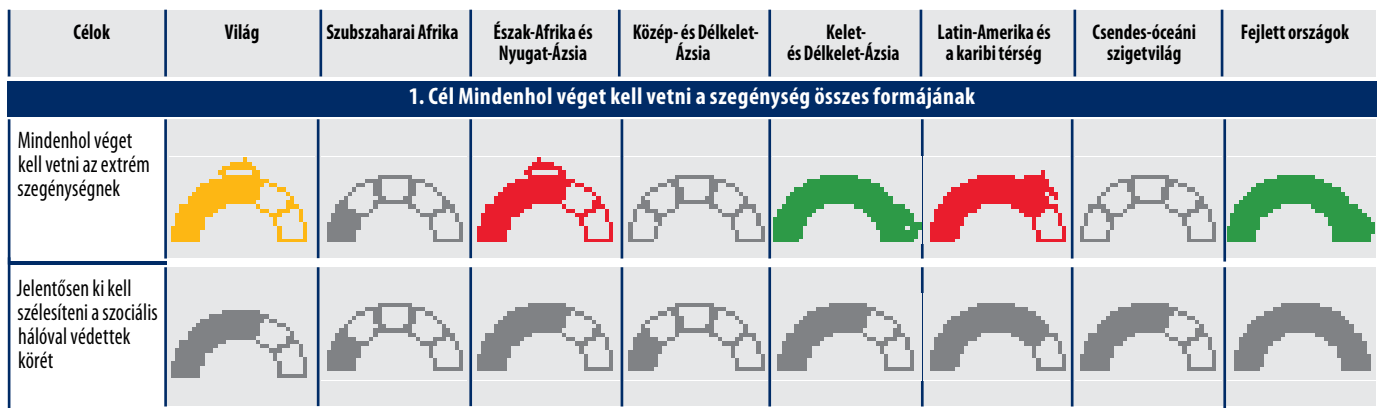
A Covid-19-járvány rövid és hosszú távú gazdasági következményei világszerte súlyosan érintik az országokat, azonban az erős szociális védelmi rendszerek elengedhetetlenek a hatások mérsékléséhez és sok ember szegénységbe kerülésének megakadályozásához. Ennek ellenére a világ lakosságának 55 százaléka – mintegy 4 milliárd ember – nem részesült semmilyen szociális védelemben 2016-ban, és a munkanélküliek mindössze 22 százaléka kapott munkanélküli-segélyt. 2020 februárjáig csak 87 országban volt védelmi program az állástalanok részére a nemzeti jogszabályokban rögzítve, és ezen országok közül is csak 34 fedezte az egyéni vállalkozókat is. A munkanélküli-segély mértéke azonban minden országban eltérő. Míg Új-Zélandon és Ausztráliában az állástalanok fele részesül segélyezésben, addig ez a szám a karibi térségben és Latin-Amerikában 12, a szubszaharai Afrikában pedig 3 százalék.

A katasztrófák aránytalanul magasabb részben érintik a legkevésbé fejlett országokat.

A biológiai veszélyek, mint például a Covid-19, valamint a természeti katasztrófák, mint a hurrikánok, az árvizek, a földrengések és az erdőtüzek, súlyosbítják a szegénységet. A legfrissebb Sendai-keretrendszeren alapuló jelentés alapján 23 458 halálesetet és 2164 eltűnt személyt tulajdonítottak katasztrófáknak. Közvetlen gazdasági veszteséget 63 ország jelentett be, 23,6 milliárd dollár értékben. Ennek 73 százaléka (17,1 milliárd dollár) a mezőgazdasági, 16 százaléka (3,8 milliárd dollár) az ingatlanszektorban keletkezett. A katasztrófák gazdasági hatásai is súlyosabbak voltak a legkevésbé fejlett országok esetében a gazdaságuk méretéhez képest. Habár a jelentést tevő 17 ország GDP-je a többi, veszteségeket jelentő országhoz képest csupán 2 százalék, mégis, a közvetlen gazdasági károk 10 százalékát ezen országok szenvedték el. Emberéletekben mérve pedig az összes haláleset 29 százalékát ebből a 17 országból jelentették.

MAGYAR EREDMÉNYEK

Magyarország az Európai Unió tagállamai között az 1. cél teljesítése során elért eredmények alapján a középmezőnyben található, a szomszédos országok közül Szlovákiával együtt. Az első alcél a súlyosan rászorulókat kívánja csökkenteni, amely esetében Magyarország a cél teljesítése felé jó úton halad, de további erőfeszítések megtételére van szükség. Azok az emberek tartoznak ebbe a

JELMAGYARÁZAT

Trendek (színek és nyilak, nyílhegyek)

- Lényeges előrehaladás/terv szerint halad
- Elfogadható előrehaladás, de gyorsítás szükséges
- Korlátozott vagy nincs előrelépés
- Értéksökkenés

Jelenlegi szint

- A cél teljesült vagy majdnem teljesült
- Közel a célhoz
- Mérsékelt távolságra a céltól
- Távolság a céltól
- Nagyon messze a céltól
- Elégtelen adat

Tippek, amiket egyéni szinten tehetsz a szegénység felszámolása érdekében

- Vásárolj fair-trade címkével fémjelzett termékeket (ruha, kávé, csokoládé, stb.) a méltányos kereskedelmi rendszer támogatása érdekében, ami azt jelenti, hogy az alkalmazottakat méltányosan jutalmazták az elvégzett munkájukért!
- Rendszeresen támogass hátrányos helyzetű gyermekeket, hogy lehetőségük legyen hozzáférni az alapvető élelmiszerekhez, az oktatáshoz és az egészséges életmódhoz szükséges lehetőségekhez! Ezt megteheted olyan szervezeteken keresztül is, mint az Afrikáért Alapítvány.
- Segítsd a hasznos készségek elsajátítását, vagy tarts rövid tanfolyamokat közösségi központban (számítógépes ismeretek, önéletrajz készítése, állásinterjúkra való felkészülés)!

csoportba, akik a következő 9 állításból legalább négyet a saját bőrükön érzékelnek:

- képtelenek a bérleti díjakat vagy közüzemi számlákat fizetni;
- nem tudják melegen tartani a lakóhelyüket;
- váratlan kiadásokkal szembesülnek, amelyeket nem tudnak kifizetni;
- nincs lehetőségük minden második nap húst, halat vagy ezekkel egyenértékű ételt fogyasztani;
- nem tudnak egy hét nyaralást megengedni maguknak az otthonuktól távol;
- nincs autójuk;
- nincs az otthonukban mosógép;
- nincs színes tv-jük;
- nincs telefonjuk.

A második alcél, amelyben Magyarország az első alcélhoz hasonló eredményt ért el, azt vizsgálja, hogy 2019-ben az 5,5 dolláros szegénységi küszöb alatt élő emberek vásárlóerő-paritása mekkora a 2011-es árakhoz képest. A vásárlóerő-paritás árfolyamát nemzetközileg elsősorban az

egyes országok életszínvonalának összehasonlítására használják.

A harmadik, egyben a három cél közül az egyetlen teljesített, azon emberek arányáról szól, akik a szociális transzferek (például nyugdíj, táppénz, munkanélküli-segély vagy családi pótlék) után a nemzeti medián jövedelem 60 százalékát nem meghaladó jövedelemmel rendelkeznek.

Az Európai Unió törekvései a szegénység felszámolására

TRENDEK AZ EURÓPAI UNIÓBAN

2019-ben becslések szerint az EU27 lakosságának megközelítőleg 21 százalékát, vagyis 92,4 millió embert fenyegetett a szegénység vagy a társadalmi kirekesztettség veszélye.

A tévhittel ellentétben ez azonban nem feltétlenül csak a háztartás jövedelmétől függ. Azt, hogy ki tartozik bele a fent említett társadalmi rétegekbe, három szempont figyelembevételével szokás megállapítani, amelyek közül bármelyik teljesülése arra utal, hogy az adott személy vagy szegénységnek, vagy társadalmi kirekesztettségnek van kitéve.

■ Az a személy, aki olyan alacsony jövedelemmel rendelkezik, hogy az nem éri el az adott országban a létminimumot.

■ Az a személy, aki nem engedheti meg magának 9-ből legalább 4 olyan termék megvásárlását, amelyet az emberek nagy általánosságban kívánatosnak tartanak.

■ Az a dolgozó korú személy, akinek alacsony a munkaintenzitása, így a tárgyévben a teljes munkapotenciáljának kevesebb mint 20 százalékát dolgozta csak le.

Megfigyelhető továbbá, hogy az Európai Unióban a nők, a fiatal felnőttek és az alacsony szakképesítésűek vannak leginkább kitéve a szegénység és kirekesztettség veszélyének. Azok a háztartások, amelyekben csupán egy felnőttkorú személy él, illetve azok, melyekben három vagy több gyermeket is nevelnek a szülők, sokkal sebezhetőbbek e tekintetben.

AZ EURÓPAI UNIÓ TELJESÍTMÉNYE A SZEGÉNYSÉG LEKÜZDÉSÉBEN

Az utóbbi években szignifikáns haladást figyelhetünk meg a szegénység felszámolása terén, hiszen a fentebb leírt három dimenzió mindegyike mentén sikerült javulást felmutatni. Természetesen éles különbség van az egyes tagországok esetében, attól függően, hogy a kormányok milyen intézkedésekkel (munkanélküli-segély, betegség esetén járó juttatások, a minimálbér közelében élők támogatása) segítik a szegénységnek kitétt társadalmi rétegeket. Érdekes, hogy a szegénységi ráta, tehát az, hogy egy adott társadalomban a lakosság hány százaléka él a szegénységnek kitéve, nem a jóléti országokban, hanem Csehországban a legala-

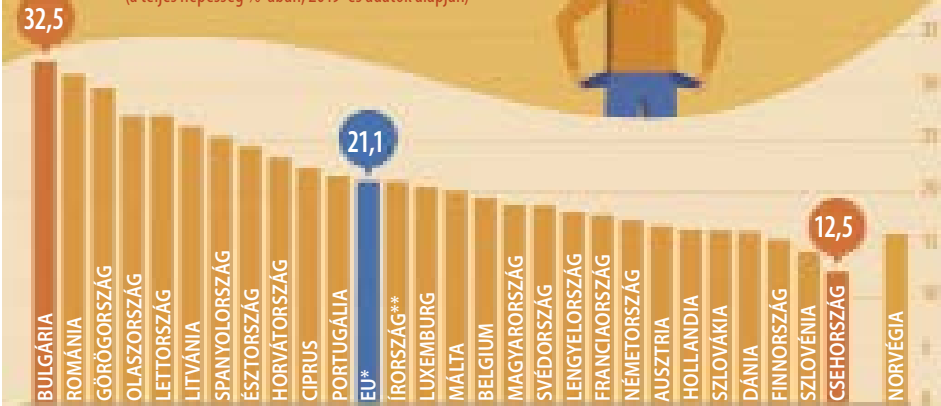
Ahhoz, hogy jobban átlássuk az Európai Unió eredményeit és céljait az első Fenntartható Fejlődési Cél esetében, érdemes visszatekinteni az időben. A szociális kirekesztettség és szegénység eltörlésére irányuló első nagy hatású intézkedések az 1999-es amszterdami egyezményvel léptek hatályba. Az egyezmény fontos előrelépést jelentett a közös politikák és stratégiák területén, valamint lehetőséget teremtett arra, hogy a foglalkoztatottsági politikát közösségi szintre emeljék. A következő évtizedben a társadalmi egyenlőségért folytatott harc folyamatosan napirenden volt az uniós törvényhozásban. A lisszaboni stratégia részeként 2000-ben létrehoztak egy erre irányuló feltérképező és koordináló mechanizmust, 2008-ban pedig

a munkaerőpiacról kiszorult társadalmi rétegek bevonására indultak törekvések. A 2008-as gazdasági válság azonban minden erőfeszítése ellenére további csoportokat sodort a létminimum alá, így az Európai Uniónak is ambiciózusabb célkitűzéseket kellett megfogalmaznia.

Ennek fényében az Európa 2020 stratégiaiban célként fogalmazták meg, hogy a nemzeti szegénységi küszöb alatt élők arányát 25 százalékkal csökkentik és 20 millió embert kiemelnek a szegénységből. A cél azonban 2020-ig nem teljesült, így idén márciusban az Európai Bizottság új célkitűzést terjesztett elő: 2030-ra 15 millióval kell mérsékelni a szegénységben élők számát, akik közül legalább 5 milliónak gyermeknek kell lennie.

A SZEGÉNYSÉGNEK ÉS TÁRSADALMI KIREKESZTETTSÉGNEK KITÉTT EMBEREK ARÁNYA ORSZÁGONKÉNT

(a teljes népesség %-ában, 2019-es adatok alapján)

* Becsült adat. ** 2018-as adat.

KOMOLY ELKÖTELEZŐDÉS A SZEGÉNYSÉG ÉS A TÁRSADALMI KIREKESZTETTSÉG ELLEN

Az európai polgárok rendszeresen kapcsolatba lépnek az Európai Parlamenttel az európai szegénység és társadalmi kirekesztés témakörében, és arra szólítanak fel, tegyenek többet annak érdekében, hogy segítsenek a szegény embereknek kikerülni nehéz helyzetükből.

Az Európai Parlament számos állásfoglalása tanúskodik a parlament határozott és komoly elkötelezettségéről az európai szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelemben.

Az EP például úgy döntött, hogy 2 millió euróval növeli a legrászorultabbaknak nyújtott Európai Segítségnyújtási Alap kifizetési előirányzatait, amint azt az Európai Unió általános költségvetéséről szóló 2016. október 26-i állásfoglalása is említi.

Már 2016. április 14-i állásfoglalásában „A szegénység elleni küzdelem sikere a növekvő költségvetési kiadások fényében” címmel felszólította a bizottságot és a tagállamokat, hogy „teljes elköteleződéssel fektessenek be a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelembe, és fogadjanak el integrált stratégiát annak különböző megjelenési formái elleni harcra, a legjobb gyakorlatok alapján a gazdasági, oktatási, foglalkoztatási, energiaszállítási és szociális politikák érintően, holisztikus megközelítés alapján”.

Ezenkívül a parlament felhívta a bizottságot, hogy tanulmányozza annak lehetőségét, hogyan lehet kiterjeszteni az Európai Segélyalapot a leginkább rászorulókra, a többi európai alappal, különösen az Európai Szociális Alappal (ESZA) való hatékonyabb összehangolás mellett, valamint az aktív foglalkoztatáspolitikára is. Ennek célja, hogy megkönnyítsék a leginkább rászorulókat a munkaerőpiacra, és értékeljék, hogy a leginkább rászoruló és kiszolgáltatott csoportok, például a fiatalabb nők, az egyszülős családok, a fogyatékkal élők és az idősebb nők milyen mértékben részesülhetnek ebből a programból. Ezek azok a kezdeményezések, melyeket a 2020 utáni évtizedben valósítanak meg.

csenyább, míg Bulgáriában a legmagasabb. Hazánk a középmezőnyben helyezkedik el, jobban teljesítve az EU27-es átlagnál.

2019-es adatok alapján az alacsony jövedelemből fakadó szegénység a legjellemzőbb Európa-szerte, a lakosság 16,5 százalékát érintve. Az alacsony munkaintenzitás miatt kialakuló szegénység a 60 év alatti népesség 8,3 százalékát érinti, míg a harmadik kategóriába 5,5 százalék tartozik. Ők azok, akik nem engedhetik meg maguknak, hogy 9, jellemzően sokak által keresett termékből legalább 4-et megvásároljanak, amennyiben szükségük van rá. Az EU lakosságának 5,9 százalékát, vagyis 26,3 millió embert a szegénység mindhárom formája érinti.

Az elszegényedés veszélye azonban nem csupán azokat fenyegeti, akiknek nincs állása. Van egy olyan társadalmi réteg, amely annak ellenére, hogy van munkája és rendszeres jövedelme, továbbra is a szegénységi küszöb alatt él. Ők az úgynevezett dolgozó szegények, akiknek a száma 2010 és 2016 között folyamatosan nőtt, majd 2016 és 2019 között némiképpen csökkent. (2019 óta a koronavírus-járvány következtében valószínűsíthetően ismét emelkedésnek indult a számuk.) A dolgozó szegények aránya az egyes tagországok társadalmain belül igen eltérő képet mutat. Finnországban a legalacsonyabb, ahol csupán 2,9 százalékát teszik ki a lakosoknak, míg Romániában (15,7 százalék) és Spanyolországban (12,7) a legmagasabb az arányuk.

2. CÉL: AZ ÉHEZÉS MEGSZÜNTETÉSE

Tippek, amiket egyéni szinten tehetsz az éhezés megszüntetése érdekében

- Támogasd a helyi gazdákat azzal, hogy az élelmiszert termelői piacon vásárolod meg!
- Adományozz tartós élelmiszert jótékonyági szervezeteknek!
- Támogass élelmiszer-segélyezési programokat! Akár önkéntességgel is támogathatod például a Budapest Bike Maffia vagy a Heti Betevő munkásságát.
- Tarts egy zsák almát vagy konzervet az autóban a hajléktalan emberek számára!
- Sok éhező ember habozik segítséget kérni, tartva a megbélyegzéstől és a szégyentől. Beszélj a tévhitokről, és taníts másokat az éhező emberek valóságáról!

Az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljai közül a 2. szerint véget kell vetni az éhínségnek, elérni a teljes élelmiszer-biztonságot, javítani a táplálkozást és előmozdítani a fenntartható mezőgazdaságot.

A rendkívüli éhínség és az alultápláltság komoly akadályt gördít a fenntartható jövő elé, és egy olyan csapdát teremt az emberek számára, amiből nehéz szabadulni. Az éhség és az alultápláltság csökkenti az érintett egyének produktivitását, valamint hajlamossá válnak a betegségekre is. Így gyakran nem tudnak több pénzt keresni és az életminőségükön javítani. Jelen állás szerint a világon 2 milliárd embernek nincs rendszeres hozzáférése biztonságos, tápláló és elegendő élelmiszerhez, közülük pedig 144 millió 5 év alatti gyermeket érint a tápanyaghiány okozta lesóványodás, ami miatt a jövőben az átlagnál nagyobb eséllyel szenvednek tartós egészségkárosodást.

A fegyveres konfliktusok, a klímaváltozás negatív hatásai és a sáskajárások mellett a járvány további veszélyt jelentenek az élelmiszer-ellátó

rendszerekre. A bizonytalanság és a csökkenő élelmiszer-termelés mind hozzájárult az élelmiszerhiányhoz és a magas élelmiszerárakhoz, ami miatt rengeteg ember számára részben vagy teljesen elérhetetlenné váltak bizonyos élelmiszerek. A mezőgazdasági szektorba történő beruházások elengedhetetlenek az éhezés és a szegénység csökkentéséhez, az élelmezésbiztonság javításához, a munkahelyteremtéshez és a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség növeléséhez. Az ENSZ pedig ennek függvényében alkotta meg a 2030-ig elérni kívánt célkitűzéseit.

2030-IG ELÉRENDŐ CÉLKITŰZÉSEK

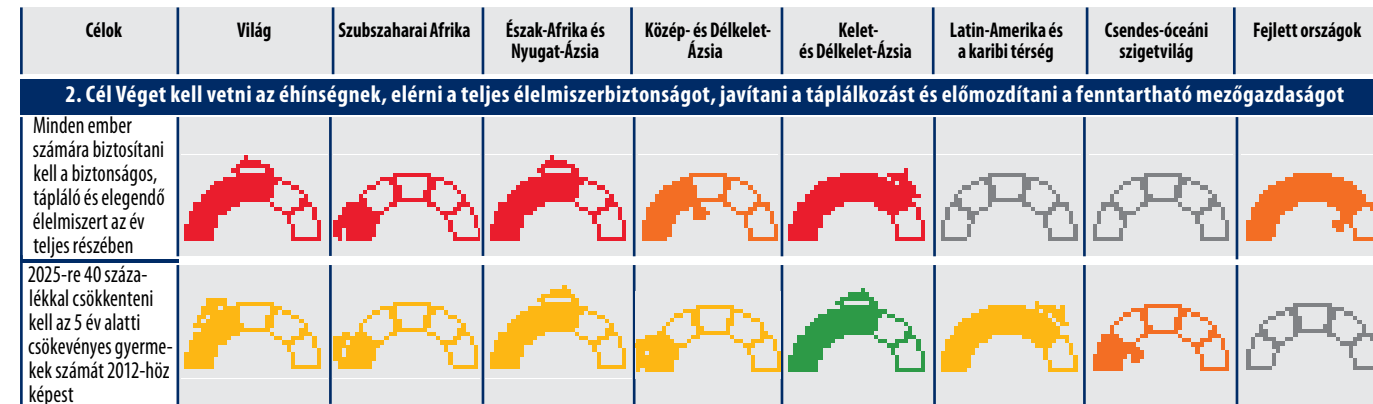
2.1 Fel kell számolni az éhezést tekintettel minden emberre – különösen a szegény és kiszolgáltatott helyzetben levő csoportokat és csecsemőket –, és hozzáférést kell biztosítani a biztonságos, tápláló és elegendő élelmiszerhez egész évben.

2.2 Fel kell számolni az alultápláltság minden formáját, beleértve 2025-ig a nemzetközileg meghatározott célok teljesítését az 5 év alatti gyermekek alulfejlettségére és kóros soványására vonatkozóan, valamint a serdülő lányok, a várandós és szoptató anyák, illetve az idősek táplálkozási szükségleteinek kezelését.

2.3 Az élelmiszer-kistermelők, különösen a nők, őslakosok, családi gazdaságok, állattenyésztők és halgazdálkodók mezőgazdasági termelékenységét és jövedelmét meg kell duplázni, beleértve a biztonságos és egyenlő hozzáférést a földhöz, egyéb termelő erőforrásokhoz és alapanyagokhoz, ismeretekhez, pénzügyi szolgáltatásokhoz, piacokhoz, értéknövelő lehetőségekhez és a nem mezőgazdasági munkalehetőségekhez.

2.4 Olyan fenntartható élelmiszer-termelési rendszerek létrehozását kell biztosítani és rugalmas mezőgazdasági gyakorlatokat alkalmazni, amelyek növelik a termelékenységet és a termelési volument, segítenek az ökoszisztémák fenntartásában, erősítik a klímaváltozással, szélsőséges időjárással, szárazsággal, árvizekkel és egyéb katasztrófákkal kapcsolatos alkalmazkodási képességet, valamint fokozatosan javítják a föld és a talaj minőségét.

2.5 2020-ig el kell érni, hogy fennmaradjon a magvak, termesztett növények, haszon- és háziállatok, illetve vadon élő rokonfajaik genetikai sokfélesége, többek között nemzeti, regionális és nemzetközi szinten megfelelően irányított és diverzifikált vetőmag- és palántabankok révén, valamint elő

JELMAGYARÁZAT

Trendek (színek és nyilak, nyílhegyek)

- Lényeges előrehaladás/terv szerint halad
- Elfogadható előrehaladás, de gyorsítás szükséges
- Korlátozott vagy nincs előrelépés
- Értéksökkenés

Jelenlegi szint

- A cél teljesült vagy majdnem teljesült
- Közel a célhoz
- Mértékelt távolságra a céltól
- Távol a céltól
- Nagyon messze a céltól
- Elégtelen adat

kell segíteni, hogy a genetikai erőforrások és az azokhoz fűződő hagyományos tudás hasznosításából származó előnyökhöz mindenki hozzáférjen és azokból igazságos és méltányos módon részesüljön, a nemzetközi megállapodások szerint.

2.a Fokozni kell a beruházásokat – többek között a nemzetközi együttműködés fokozása révén – a vidéki infrastruktúra, a mezőgazdasági kutatások és az ismeretterjesztési szolgáltatások, a technológiai fejlesztés, a növényi és állati génbankok területén azért, hogy növekedjen a mezőgazdaság termelési kapacitása a fejlődő országokban, különösen a legkevésbé fejlettekben.

2.b Ki kell javítani és meg kell előzni a világ mezőgazdasági piacain a kereskedelmi korlátozásokat és torzításokat, beleértve a mezőgazdasági export-támogatásokat valamennyi formáját, valamint az ezekkel egyenértékű hatású minden exportintézkedés párhuzamos felszámolását a dohai fejlesztési menetrend mandátumának megfelelően.

2.c Az élelmiszerárak és azok származékos piaciinak szabályos működését biztosító intézkedéseket kell hozni, és elő kell segíteni a piaci, különösen az élelmiszer-tartalékokkal kapcsolatos információkhoz történő gyors hozzáférést az élelmiszerárak szélsőséges ingadozásának korlátozása érdekében.

TÉNYEK ÉS ADATOK:

- A jelenlegi becslések szerint közel 690 millió ember éhezik világszerte. A következő évre ez a szám 10, míg öt év múlva 60 millióval is nőhet.
- A világ nagy része alultáplált. Közülük 381

millióan Ázsiában, több mint 250 millióan pedig Afrikában élnek, ahol az alultápláltak száma gyorsabban nő, mint bárhol a világon.

- 2019-ben az 5 év alatti gyermekek 6,9 százaléka (vagyis 47 millió) szenvedett sorvadástól vagy akut alultápláltságtól, melyet a korlátozott tápanyagbevitel és fertőzések okoztak.
- Ha a legújabb tendenciák folytatódnak, az éhínségben szenvedők száma 2030-ra meghaladja a 840 milliót, vagyis a világ népességének 9,8 százalékát.
- 2019-ben közel 750 millióan – vagyis csaknem minden tizedik ember a világon – voltak kitéve súlyos élelmezési bizonytalanságnak.

2020-AS FEJLŐDÉS

A Covid-19 következtében a közelmúltban meg-növekedett élelmiszer-bizonytalanság valószínűleg tovább fog súlyosbodni.

2014 óta a krónikus élelmiszer-bizonytalanság globális előfordulása gyakorlatilag változatlan maradt, valamivel 9 százalék alatt. Az éhezők összlet-száma azonban több egymást követő év során lassú növekedésnek indult. 2019-ben csaknem 690 millió ember szenvedett emiatt, közel 60 millióval több, mint 2014-ben. Az éhség megszüntetése önmagában nem biztosítja, hogy mindenki hozzájusson elegendő és tápláló élelmiszerhez. Becslések szerint a globális lakosság 25,9 százalékát – mintegy 2 milliárd embert – érintett a mérsékelt vagy súlyos élelmezésbizonytalanság 2019-ben, ami a 2014-es 22,4 százalékhoz képest jelentős növekedést jelent.

Az Európai Unió harca az éhezés ellen

Az Európai Unió elkötelezte magát a második Fenntartható Fejlődési Cél elérése mellett. Partnerek bevonásával azon dolgozik, hogy kollektív módon léphessen fel az éhezés megszüntetéseért, ezzel egyidejűleg javítva az élelmiszerbiztonságot, elősegítve a megfelelő táplálkozást. Mindemellett pedig propagálja az ezen célok eléréséhez szükséges fenntartható mezőgazdasági gyakorlatokat is. Ezt megerősítette az „Európai konszenzus a fejlesztéspolitikáról” című nyilatkozat (European Consensus on Development), amely az EU tagországai között jött létre 2017-ben, éppen azzal a célkitűzéssel, hogy az unió képes legyen tartani az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljai által kijelölt irányt. A konszenzuson belül – bár az összes SDG terén vannak kijelölve stratégiai irányok – kiemelt, elsődleges célkitűzésként szerepel a szegénység felszámolása.

Az éhezés elleni hatékony fellépéshez azonban igen komplex, szakpolitikákra és országhatárokon átvelő törekvésre van szükség, amelynek szerves részét képezi a vidéki és agrár-infrastruktúra fejlesztése, csakúgy, mint a gazdasági stabilitás megőrzése és a környezet védelme a klímaválság elleni küzdelem kontextusában. Emellett nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az éhezés gyakran együtt jár a nemek közti egyenlőtlenségek

növekedésével, így fontos a nők jogainak megerősítése is a súlyosan érintett régiókban.

A FENNTARTHATÓ MEZŐGAZDASÁG MINT MEGOLDÁS

A gazdasági, társadalmi és környezeti perspektívából is fenntartható mezőgazdasági gyakorlatok implementálása kiemelten fontos mind az Európai Unió határain belül, mind az azon kívül eső országok esetén. Az unió ezért támogatja a terménypiaci áringadozásnak leginkább kitett kisgazdaságokat, a fenntarthatóságot elősegítő kormányzati kezdeményezéseket és fejlesztéseket, a fenntartható víz- és talajgazdálkodást, a termelők közti lokális együttműködéseket és fórumokat, valamint a mezőgazdaságban dolgozó nők arányának és anyagi megbecsülésének növelésére irányuló programokat.

A fenntartható mezőgazdasági gyakorlatok közül az organikus gazdálkodás az egyik leginkább előremutató megközelítés mind az

egészségügyi, mind a klíma- és környezetvédelmi szempontokat tekintve. Az organikus gazdálkodás egyik fő irányelve a termelés környezetre gyakorolt hatásainak minimalizálása olyan módszerek révén, amelyek támogatják a felelős energia- és erőforrás-gazdálkodást, segítik a biodiverzitás fenntartását, megőrzik az adott terület ökológiai egyensúlyát, javítják a talaj termékenységi mutatóit, magas elvárásokat támasztanak az állattartás irányában, illetve elősegítik a klímadaptációt. Az Európai Unióban az összes megművelt terület tekintetében 2019-ben 8,5 százalékos részese-dése volt az organikus gazdálkodásnak. Az EU 2030-as céljainak megfelelően ezt az arányt 25 százalékra kell emelni. Érdekesség gyanánt érdemes megemlíteni, hogy az élenjáró Ausztria már most eléri a kívánatos 25 százalékot, míg a második és harmadik helyen Észtország és Svédország áll.

Az Európai Unió nem csupán saját határain belül, de globálisan is nagy erőfeszítéseket tesz az éhezés felszámolására. A Külső Fejlesztési Bankkal együttműködve az EU lehetőséget biztosít 81 500 közvetlen és 244 500 közvetett munkahely létrejöttére Afrikában. Ennek eredményeként a kisvállalkozások ellenállóbbá fognak válni, és várhatóan fejlődik a növekedési potenciáljuk.

A fejlődő országokban a mezőgazdasági innováció, különösképpen a klímaválság erősödő hatásainak fényében nemcsak fontos, de szükségszerű is. A DeSIRA nevű kezdeményezés mentén az unió a partnerországok klímadaptációt elősegítő fejlesztéseit támogatja, amelyek ellenállóbbá tehetik a termelést és az élelmiszer-ellátási láncot. Az EU 2017 óta 270 millió euróval finanszírozta afrikai és latin-amerikai országok ilyen irányú törekvéseit.

Azok, akik súlyos élelmiszer-bizonytalanságban élnek, kifogyhatnak az élelemből, és legrosszabb esetben egy vagy akár több napot is eltöltenek evés nélkül. A konfliktusokkal, az éghajlatváltozás okozta negatív hatásokkal és a pusztító sáskajárásokkal együtt a Covid-19 további veszélyt jelent az élelmiszer-ellátó rendszerekre. Becslések szerint 2020-ban körülbelül 132 millió ember szenvedhetett krónikus élelmiszer-bizonytalanságban a Covid-19 miatt.

A hátrányos helyzetben lévő kistermelőket súlyosan érintik a járvány hatásai.

A kistermelők világszerte kritikus szerepet játszanak az élelmiszer-termelésben, annak ellenére, hogy gyakran szembesülnek olyan nehézségekkel, mint a termőföldhöz és a termelési eszközökhöz, a banki és pénzügyi szolgáltatásokhoz, információkhoz és piacokhoz való hozzáférés. A jelenleg is elérhető adatok szerint a kistermelők aránya az összes élelmiszer-termelő között Latin-Amerikában, Afrikában és Ázsiában 40 és 85 százalék között van. Az átlagos termelékenységük azonban jóval alacsonyabb, mint a nagytermelőké, és a legtöbb országban a jövedelmük kevesebb mint a fele a nagyobb termelőkéhez képest. A koronavírus terjedésének megakadályozására bevezetett lezárások miatt a vállalkozások és a helyi piacok bezártak, és a kistermelők gyakran nem tudták eljuttatni termékeiket a fogyasztókhoz.

Sürgős intézkedésekre van szükség a legsebezhetőbbek, a gyermekek táplálkozási állapotának védelme érdekében a járvány idején.

A krónikus alultápláltság vagy a csökevényesedés nagy kockázatot jelent a gyermekek számára, hiszen sokkal inkább kitétte válnak a különböző fertőzéseknek, emellett összefüggés figyelhető meg a táplálékhiány és az elégtelen kognitív fejlettség között is. Az öt évesnél fiatalabb csökevényes gyermekek aránya a 2000-es 32 százalékról 21-re csökkent 2019-re, azonban így is 144 millió öt év alatti gyermeket érintett. Ezek a gyermekek főként két régióban élnek: Dél-Ázsiában (39 százalék) és a szubszaharai Afrikában (36 százalék).

2019-ben az öt év alatti gyermekek 6,9 százaléka (nagyjából 47 millió) szenvedett fejlődési visszamaradottságtól vagy akut alultápláltságtól, amelyet a korlátozott tápanyagbevitel és a fertőzések okoztak. Ez jóval meghaladja a 2025-re vonatkozó öt- és a 2030-ra kitűzött háromszázalékos globális célkitűzést.

A mezőgazdaságba történő beruházások a gazdaság többi részéhez képest továbbra is csökkennek.

A mezőgazdaságba történő állami beruházások fokozzák a termelékenységet, vonzóvá teszik a magánbefektetők számára a szektort, és segítenek csökkenteni a szegénységet és az éhezést. Ennek ellenére az állam hozzájárulása a mezőgazdasági szektorhoz, illetve maga az ágazat hozzájárulása a GDP-hez 2001 óta folyamatosan csökken. Ez annak a következménye, hogy az 1980-as évektől kezdve egyre kevesebb támogatást kap maga a szektor, aminek az az oka, hogy ezek a támogatások inkább a szociális ágazat problémáinak megoldására irányulnak.

MAGYAR EREDMÉNYEK

Magyarország az eddig tárgyalt célok közül a 2. cél teljesítésében áll a legrosszabbul. Elsősorban két alcél teljesítésében, amelyek esetében javulás helyett további romlás következett be. Az egyik ilyen alcél az elhízás előfordulására, a másik pedig az élelmiszerek trofikus szintjére vonatkozik. Az utóbbinak az értelmezése kicsit bonyolult: az emberek étrendjének energiaintenzitását mérik, azaz, hogy mennyi befektetett energia szükséges a kívánt élelmiszerek előállításához. A magasabb trofikus szint az energiaigényes állatok nagyobb mértékű fogyasztását jelenti, és Magyarország kifejezetten magas szinten áll ebben a mérőszámokban. Stagnál az EU-ban betiltott növényvédő szerek kivezetésére irányuló célkitűzés is. A negatívumok mellé azonban párosulnak pozitív, reménykeltő eredmények is. A bruttó nitrogénmérleg a mezőgazdasági területeken, valamint a mezőgazdaságból származó ammóniakibocsátás szintje is az alcél teljesítése felé halad.

A cikk szakértő partnerünk, a Planet Fanatics' Network gondozásában készült. Szerzői: SZOMOLÁNYI KATALIN, PÁLFI NÁNDOR ÉS SZEPESI MÁTÉ, a Planet Fanatics' Network munkatársai.

Kiadónk, a Ringier Axel Springer, a fontos ügyek mellett áll: kiadványainkban közérthetően és hitelesen tájékoztatunk arról, mi mindent tehetünk közösen a fenntartható fejlődés érdekében.

AZ EURÓPAI UNIÓ MEGKÖZELÍTÉSE ALAPVETŐEN NÉGY PILLÉREN ÍVEL ÁT:

- Az élelmiszerválságnak leginkább kiszolgáltatott helyzetben lévők védelme.
- Az alultápláltság elleni küzdelem, a megfelelő táplálkozás és a jólét biztosítása.
- A mezőgazdasági szektorba és az élelmiszeriparba áramló felelős befektetések támogatása.
- Az élelmiszer-ágazatot érintő innovációk népszerűsítése, terjesztése.

2013 ÉS 2019 KÖZÖTT AZ EURÓPAI UNIÓ JELENTŐS EREDMÉNYEKET ÉRT EL AZ ÉHEZÉS FELSZÁMOLÁSA TERÉN:

- A táplálkozással összefüggésben elért 19,6 millió nő és gyermeket.
- 13,9 millió gazdát segített a fenntartható termelés elérésében, a piacteremtésben és a termőföldek védelmében.
- 38,4 millió olyan embernek nyújtott segílyt, akiknek az élelmiszer-biztonsága nem volt garantált.

A megjelenített tartalom az EP Kommunikációs Főigazgatósága által támogatott együttműködés keretében készült, annak tartalmáért az Európai Parlament felelősséget nem vállal.